

SZENTMÁRTONI JÁNOS
Kányádi Sándor emlékére

Hogy mi volt Kányádi Sándor töretlen népszerűségének a nyitja? Lebilincselő stílusa? Hogy mindenhová elzarándokolt, ahová szeretettel hívták, mint a magyar költészet utolsó apostola? Hogy nemzedékek nőttek fel a versein, s még a mai gyerekekkel is szót értett? Kisugárzása, amely a kérdéseinkre választ adó versekre terelte rá a figyelmünket? Természetesen mindez együttvéve. És még folytathatnánk a sort. De ami talán a legfontosabb, ami mindennek az alapja: olyan nyelvet beszélt, amit mindenki értett. Még a legbonyolultabb problémát is olyan szavakkal mondta el, amelyek rögtön hatottak. Mint egy jó lelki fájdalomcsillapító. És ez a verseiben is meghatározó. Lett légyen az dal, ballada, elégia, példázat, haiku, románc, jeremiád, fabula, köröm- vagy épp hosszúvers... Egy másik Sándor jut minderről eszembe, nagy példaképe, a jóval kurtább életet élt segesvári mártír, aki ugyanígy a költészet magasába emelte annak a közösségnek, annak a népnek a nyelvét és szókincsét, amelyből vétetett.

A költő élő lelkiismeretünk, még ha az utóbbi időben erről a legtöbbben meg is feledkeztek, vagy el is fojtották magukban. Kányádi mindent elkövetett annak érdekében, hogy ezt a folyamatot a visszajára fordítsa. Ahol megfordult vagy élt, azt a helyet szelleme megtermékenyítette: Elek apó kútjai, Mesemúzeum, Tóth Árpád műfordítói díj. És szószólója volt annak is, hogy a verset szabadítsuk ki Gutenberg börtönéből, szálljon újra szabadon szájról szájra, énekeljék, mint a kezdetekkor – hogy minél nagyobb közönséghez eljuthasson. Kányádi Sándor több mint fél évszázadon át nevelt minket az emberhez méltó életre, nem lehetünk eléggé hálásak neki.

Mindig kivételes, számomra ünnepi és sajnós ritka alkalom volt, amikor az asztalához ülhettem. Olyan-

kor nem is kellett mást tennem, mint hátradőlni, és hallgatni őt, a nagy mesélőt. Magamba szívni történeteinek levegőjét, hiszen ott és akkor minden egyszerre történt, és egyszerre dőlt el. Rég halott költők, mesterek keltek életre, vidékek tárultak fel a szemem előtt, beutaztuk a fél világot, míg jó kis oroszhgyi pálinkát szürcsölgettünk közben, és meg nem fogalmazódtak a leglényegesebb gondolatok: a szülőföldhöz való ragaszkodás, a szomszéd népek békés együttélése, az anyanyelv szentsége – és amely mindezt megnevezni képes: a költészet. A felesége, Magdi néni olykor próbálta mérséklekre inteni Sándort, hogy hagyja már a vendéget is szóhoz jutni – de csak részeredményeket tudott elérni. Egyáltalán nem bántam, hiszen nem mindennap ücsöröggettem egy nagy szellem erőterében, aki nem csupán műveltségével ajándékozott meg, de a bizalmával is.

2002-ben költőként elhallgatott. A *Felemás őszi versek* című kötete után mindig azzal hárított, amikor érdeklődtünk az újabb termés felől, hogy ő már mindent megírt, és különben is, tudni kell időben abba hagyni. A legutolsó kötet sokat idézett versével búcsúozom Tőle:

Felemás őszi ének

*építsd föl minden éjszaka
 építsd föl újra s újra
 amit lerombol benned a
 nappalok háborúja*

*ne hagyd kihunyni a tüzet
 a százszor szétrúgottat
 szítsd a parazsat nélküled
 föl újra nem loboghat*

*nevetségesen ismerős minden
 mit mondtam s mondok
 nehéz nyarunk volt itt az ősz
 s jönnek a téli gondok*

*már csak magamat benned és
 magamban téged óvlak
 ameddig célja volna még
 velünk a főnnvalónak*

Az emlékbeszéd 2018. június 21-én, a Petőfi Irodalmi Múzeum által Kányádi Sándor emlékére szervezett virrasztáson hangzott el.